

به نام خداوند بخشنده مهربان

آموزش مسئولیت پذیری از طریق فعالیت های جسمانی

دونالد هلیسون

ترجمه دکتر محسن حلاجی
استادیار دانشگاه فرهنگیان

Hellison, Donald R.	: هلیسون، دونالد.	سرشناسه
: آموزش مسئولیت‌پذیری از طریق فعالیت‌های جسمانی / دونالد هلیسون؛	: عنوان و نام پدیدآور	عنوان و نام پدیدآور
	: ترجمه محسن حلاجی.	
	: تهران: علم و حرکت، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر
	: ۱۶۳ ص.: مصور، جدول.	مشخصات ظاهری
	: ISBN 978-964-5547-36-1	شابک
	: وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.	
Responsibility through physical activity	: عنوان اصلی:	یادداشت
	: کتابنامه.	یادداشت
	: تربیت بدنی -- جنبه‌های اجتماعی -- راهنمای آموزشی	موضوع
Physical education and training--Social aspects--Study and teaching	: Responsibility--Study and teaching	موضوع
	: مسئولیت -- راهنمای آموزشی	موضوع
	: Responsibility--Study and teaching	موضوع
	: حلاجی، محسن، ۱۳۴۷-، مترجم	شناسه افزوده
	: ۱۳۹۵ / ۵۸۸ / ۲۷ / ۷۷۳۴۲	رده‌بندی کنگره
	: ۶۱۳/۷۱	رده‌بندی دیویی
	: ۴۳۲۴۰۶۴	شماره کتابشناسی ملی

تهران - سه راه طالقانی، خیابان خواجه نصیر طوسی، خیابان مقدم،
 پلاک ۷۹ طبقه ۲ • تلفن ۷۷۵۲۵۶۸۴ • فاکس ۷۷۶۳۲۷۰۹
 • نشانی پست الکترونیکی: elm.va.harekat@gmail.com

آموزش مسئولیت‌پذیری از طریق فعالیت‌های جسمانی

دونالد هلیسون

ترجمه دکتر محسن حلاجی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: فیروزه خسروشعار

طراح جلد: واگنیک شاهوردیان

نشر علم و حرکت

چاپ اول، ۱۳۹۶ - تعداد ۲۰۰ نسخه

«همه حقوق برای ناشر محفوظ است»

شابک: ۱-۳۶-۵۵۴۷-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۵۵۴۷-۳۶-۱ ISBN: 978-964-5547-36-1

مقدمه مترجم

تا آنجاکه مطلع هستیم در کشور ما یکی از موضوعاتی که کمتر مورد عنایت معلمان و دبیران تربیت‌بدنی قرار می‌گیرد، موضوع رشد و تکامل خصایص مطلوب فردی و اجتماعی از طریق فعالیت‌های حرکتی لحاظ شده در برنامه درس تربیت‌بدنی است. البته عطف به سخنان خود نویسنده چنین استنباط می‌شود که این بی‌اعتنایی فقط در کشور ما شایع نیست بلکه حتی در کشورهای پیشرفته هم شواهد حاکی از چنین بی‌توجهی است. دونالد هلیسون نویسنده توانای این کتاب و کتاب مشهور او با عنوان «اهداف و راهبردها در آموزش تربیت‌بدنی» کوشش کرده تا توجه معلمان تربیت‌بدنی و حتی دیگران را به رویکرد رفتارهای فردی و اجتماعی جلب کند. روی سخن او بیشتر با معلمان تربیت‌بدنی است. در آغاز این کتاب او تأکید می‌کند که معلمان تربیت‌بدنی باید دست از این باور بردارند که صرف پرداختن به درس تربیت‌بدنی با محتوای مرسوم آن سبب رفتارهای فردی و اجتماعی به‌خودی‌خود می‌شود بلکه باید برای تحقق چنین موضوعی باورها را تغییر و اصلاح کرد و به توسعه معلومات، برنامه‌ریزی و در نهایت، کسب تجربه پرداخت.

مطالب کتاب همچون سایر مطالب در حوزه مسائل روانی و اجتماعی ساده نیست. برای آشنا شدن با روش پیشنهادی هلیسون نیاز به مطالعه دقیق و عمیق است. بنا به همین فرض ترجمه کتاب برایم ساده نبود. از این رو، گرچه تلاش زیادی کردم تا مطالب نوشته شده روان و قابل فهم باشد، اما تردیدی ندارم که ترجمه پیش روی خالی از اشکال نیست؛ بنابراین، امیدوارم که مطالب کتاب قابل بهره‌برداری باشد.

دکتر محسن حلاجی

فهرست مطالب

۷	مقدمه نویسنده
۱۱	پیشگفتار
۱۱	تکامل فردی و اجتماعی از طریق فعالیت‌های جسمانی
۱۴	چشم‌اندازی به مشکلات اجتماعی
۱۶	آموزش مسئولیت‌پذیری: مروری بر تجربیات گذشته‌ام
۲۳	آموزش مسئولیت‌پذیری تنها پاسخ نیست
۲۵	بخش اول: چارچوب
۲۷	فصل ۱: آموزش مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی
۲۸	توالی سطوح
۳۰	سطوح فزاینده
۳۲	مؤلفه‌های سطوح
۴۲	تعدیل سطوح
۴۳	فصل ۲: آغاز راهبردها برای آموزش مسئولیت‌پذیری
۴۳	نظری اجمالی به راهبردها
۴۶	گفتارهای آگاه‌کننده
۴۸	سطوح در عمل
۵۹	فصل ۳: راهبردهای توانمند
۶۰	زمان تفکر
۶۵	تصمیم‌گیری فردی
۷۹	نشست‌های گروهی

۸۵	فصل ۴: تعامل مربی - دانش آموز
۸۵	محتوا
۹۰	خصوصیات مربی
۹۹	زمان مشاوره
۱۰۰	آموزش دانش‌آموزان با زمینه‌های فرهنگی مختلف
۱۰۳	بخش دوم: اجرا
۱۰۵	فصل ۵: برنامه‌های مدارس دولتی
۱۰۵	شروع کار با درس تربیت‌بدنی مدارس دولتی
۱۱۱	آموزش مسئولیت‌پذیری در کلاس
۱۱۵	ارزشیابی برنامه
۱۱۷	فصل ۶: فعالیت‌های فوق‌برنامه
۱۲۰	کانون‌های ورزشی
۱۲۲	طرح درس و راهبردهای کانون مربیگری
۱۳۰	طرح درس و راهبردهای کانون هنرهای رزمی
۱۳۶	برنامه پیشکسوت‌گری
۱۳۹	فصل ۷: برنامه‌های تفریحی و مسابقات ورزشی
۱۳۹	برنامه‌های تفریحی
۱۴۰	تربیت‌بدنی در مدارس راهتمایی ویژه
۱۴۳	دانش‌آموزان با «بی‌نظمی‌های شدید رفتاری»
۱۴۶	برنامه مدارس شبانه‌روزی
۱۴۸	ورزش سازمان‌یافته
۱۵۳	پسگفتار
۱۵۷	فهرست منابع
۱۶۳	درباره نویسنده

مقدمه نویسنده

«اگر می‌خواهید درباره حقیقت بنویسید باید درباره خودتان بنویسید. من تنها حقیقتی هستم که می‌شناسم.»

این نوشتار تازه‌ترین نسخه از آخرین تلاش‌های شغلی و حرفه‌ای‌ام در بهره‌گیری و استفاده از ورزش و فعالیت جسمانی به‌عنوان وسیله‌ای برای کمک به دانش‌آموزان در افزایش مسئولیت‌پذیری برای خوشبختی و تندرستی خودشان و حساسیت و توجه بیشتر به خوشبختی و تندرست زیستن دیگران است. مطالب این کتاب چکیده‌ای از نظرات، اعتقادات و بینش من است. بینشی که از کار با بچه‌ها و نوجوانان و دیگر معلمان و مربیان کسب کرده‌ام. برای بیش از دو دهه، معلم پاره‌وقت دانش‌آموزانی بوده‌ام که به‌عنوان دانش‌آموزان «در معرض خطر»^۱ به‌وسیله مؤسساتی از قبیل مدارس یا ساختار دادگاه ویژه نوجوانان نام‌گذاری و تعریف شده‌اند. همچنین، دانش‌آموزانی که به‌واسطه زندگی در «مناطق پُراشوب»^۲ شهری در معرض خطر بودند. من در مدارس دولتی شهری، برنامه‌های تفریحی، مدارس شبانه‌روزی، برنامه درمانی روزانه برای بچه‌هایی که دچار «اختلال‌های رفتاری» هستند و برنامه دیگری برای باشگاه جوانان مسیحی و برنامه‌ای برای نوجوانان زندانی تهیه و تنظیم کرده‌ام. چند سالی نیز به آموزش توزیع‌کنندگان مواد مخدر، بزه‌کاران و اعضا دسته خراب‌کاران مشغول بودم. اما اکثر مواقع با بچه‌های واقعاً خوبی که روش معمول برای آموزش آنها مناسب نبود و یا این‌که فقط فرهنگ خیابانی داشتند، کار کردم. به منظور تکمیل تجربیاتم، از تجربه معلمان تمام‌وقت و مربیانی که در گرایش و علاقه‌ام در استفاده از ورزش و تمرین به‌منظور تکامل خودآگاهی و مسئولیت‌پذیری فردی سهیم بوده‌اند بهره برده‌ام.

1. At-Risk

2. Warzone

این کتاب برای معلمان مدارس است. اما می‌تواند برای حرفه‌های مربوط به فعالیت‌های جسمانی از قبیل باشگاه‌ها و کانون‌های ورزشی، مدارس ویژه^۱، برنامه‌های محلی^۲ و مسابقات ورزشی که در جایگاه‌های دیگر فعالیت‌های آموزشی را هدایت می‌کنند، مناسب باشد.

هرپوینده‌ای در فضای اصلاحات سیاسی امروزی با مخاطرات زبانی خاصی روبه‌رو می‌شود. برای نمونه، این روزها وجود عکس‌العمل سیاسی در برابر اصطلاح «در معرض خطر» بدین علت است که بر تعداد معینی از بچه‌ها برچسب می‌زند و آنها را به دلیل مشکلاتشان سرزنش می‌کنند. نویسندہ‌ای حتی آن را «مکتب برتری سفید پوستان» نامیده است. این اصطلاح توانمندی است و درحالی‌که کاملاً رایج است، با خود مقداری بار سیاسی برای جذب چپ و راست القا می‌کند. اگر من از پتانسیل اصطلاحی آگاه باشم، منظورم را به‌خوبی بیان می‌کنم (همان‌گونه که هم‌اکنون اصطلاح در معرض خطر را به‌کار بردم)، اعتقاد من بر این است که این ایده مهم‌تر از خود اصطلاح است. اگرچه هنوز بعضی از مردم نسبت به کاربرد این اصطلاح مغرض هستند، اما من به آنچه اعتقاد دارم، عمل می‌کنم. همچنین، مسائل زبانی دیگری هم وجود دارد. زمانی‌که یک اصطلاح بتواند تمام انواع مختلف برنامه‌های آموزشی فعالیت‌های جسمانی مربوط به تمام معلمان و مربیان در مدارس دولتی، مؤسسات و سازمان‌های اجتماعی، پارک‌ها، کانون‌ها و هر جای دیگری را دربرگیرد چنین اصطلاحی دارای پتانسیل زیادی است.

در این کتاب من اصطلاح «دانش‌آموزان» و بعضی اوقات بچه‌ها را به‌منظور اشاره به شرکت‌کنندگان و اصطلاح مربی^۳ را برای اشاره به معلم و کوچ^۴ را برای اشاره به کمک مربیان جوان و یا هدایت‌کننده تمرینات به‌کار برده‌ام. همچنین، به شما در اکثر مواقع به‌منظور ایجاد احساس گفتگوی فی‌مابین به‌عنوان خواننده^۵ خطاب می‌کنم (اگرچه همیشه من متکلم هستم).

برای سال‌ها، بعضی همکاران و خودم به ایده‌ام به‌عنوان یک مدل اشاره کرده‌ایم

1. Alternative Schools 2. Storefront Programs 3. Instructor

۴. Coach: اگرچه در متون فارسی واژه Coach را مربی ترجمه کرده‌اند، اما به‌منظور تداخل کاربرد این واژه با واژه Instructor (مربی)، در این کتاب واژه Coach برگردان نمی‌شود. -م.

5. Reader

هلیسون (۱۹۹۱) و گئورگیادیس^۱. اگرچه آنها معیارهای جویسی و ویل^۲ (۱۹۸۶) را برای یک مدل در نظر گرفته‌اند، اصطلاح «مدل» ممکن است به طور ضمنی به چیزی بیشتر از آنچه در ذهنم دارم اشاره کند. من سخنان به جای ترسایز که می‌گوید: «این یک مدل برای اجرا نیست بلکه یک دسته ایده برای برانگیختن است» می‌پسندم. من مشابه این سخنان را در سال ۱۹۷۸ نوشته‌ام.

ممکن است مایل به پیروی از ایده من نباشید. من ایده‌ها و تجربیات خود را به عنوان راه چاره ارائه می‌کنم. ممکن است این راه به شما ایده‌های جدید بدهد و یا این که سبب تفکر درباره آنچه در حال انجام دادن با دانش‌آموزانتان هستید، شود. من اصطلاح «مدل» را صرفاً به منظور آن که بدون چون و چرا و تفکر در پیرامون آن باید اجرا شود به کار نمی‌برم. این کتاب که به وسیله دیدگاه‌ها و تجربیات دیگران بسط یافته، آخرین نسخه از ایده‌های من است. این ایده‌ها بدین منظور ارائه می‌شوند تا بتوانید درباره آنها تفکر و ارتباط آنها را ارزیابی کنید و اگر مفیدند آنها را تا حد ملکه شدن در وجود دانش‌آموزانتان، در موقعیت‌های مختلف به کار برید.

دونالد هلیسون